

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

ชื่อนักวิจัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2557

ประเภทของงานวิจัย

นโยบายการศึกษา

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาและการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประเด็นกรอบแนวคิดการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้บริหารในพื้นที่สถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่และใหญ่พิเศษ จำนวน 395 โรง และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีศึกษากรณีเชิงลึกสถานศึกษาแบบเจาะจง จำนวน 8 แห่ง ด้วยการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของต่างประเทศ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์และสร้างรูปแบบฯ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารจัดการทั้งที่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ด้านความพร้อมของสถานศึกษายังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กในชนบท ทั้งด้านครูและบุคลากร เงินและงบประมาณ

2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับขนาดและความพร้อม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม มีจำนวน 10 รูปแบบ

3. นโยบายการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

คำสำคัญ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน,

ขนาดของสถานศึกษา, ความพร้อมของสถานศึกษา, รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม

☐ ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นก้าวแรกของความพยายามที่จะลดความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์ที่ส่งผลต่อบุคคลหลากหลายกลุ่มประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนเพื่อเป็นฐานของการพัฒนา โดยเฉพาะฐานการสร้างความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและการสื่อสาร จึงเป็นความจำเป็นที่แต่ละประเทศต่างคำนึงถึงและมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จและสานต่อการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นตามทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความอิสระ คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดตามประเภทขนาด หรือตามหลักสูตรยังไม่มีการศึกษาเชิงลึกที่ชัดเจนว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามความพร้อมมากน้อยเพียงใด และนำไปสู่ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และความเสมอภาคของผู้เรียน หรือไม่อย่างไร

ดังนั้น จึงเห็นเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม เพื่อนำเสนอนโยบายด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาดและความพร้อมขึ้น โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดและความพร้อมแตกต่างกัน ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการเสนอแนะนโยบายด้านการบริหารจัดการศึกษาฯ ต่อไป

☐ วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีขนาดและความพร้อมแตกต่างกัน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมตามขนาดและความพร้อม
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาดและความพร้อม

☐ ขอบเขตของการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนภายในขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านสถานที่ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทุกแห่ง ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศและกรุงเทพมหานคร ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จำแนกโรงเรียนออกเป็น ๔ ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ สาระเกี่ยวกับสภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการโรงเรียนด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป
3. ขอบเขตด้านเวลา ดำเนินการวิจัยระหว่างมิถุนายน 2555 – มีนาคม 2556

☐ ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา/ที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารจัดการ กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและเป็นแนวทางการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการการศึกษา งานบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบไปด้วย

1. งานวิชาการ ได้แก่ งานด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผลและมาตรฐานการศึกษา
2. งานด้านบุคคล
3. งานด้านการเงินและงบประมาณ

4. งานด้านบริหารงานทั่วไป ได้แก่ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานจัดโครงสร้างองค์การ งานการคมนาคมและขนส่งนักเรียน งานด้านกิจการนักเรียน

ส่วนที่ ๒ กฎหมายและระเบียบทางการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น”

ส่วนที่ ๓ งานวิจัยทางการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ก่อนและหลังปฏิรูปการศึกษาเป็นต้นมา มีความพยายามที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวทางการบริหารจัดการ และพบว่า มีนวัตกรรมทางการบริหารจัดการที่ได้ทำการศึกษาของนักการศึกษาและนักวิชาการบริหารจัดการศึกษาบางท่าน ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการประเทศในระดับหนึ่ง ที่จะสามารถประยุกต์เป็นต้นแบบในการวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามขนาดและความพร้อม โดยแต่ละรูปแบบมีแนวคิด หลักการ วิธีการ ของการนำเสนอ ที่คำนึงถึงความเหมาะสมตามบริบท ขนาดและความพร้อมในการจัดการศึกษา ซึ่งแต่ละรูปแบบจะสอดคล้องกับยุคสมัยและบริบทที่นำไปใช้หรือทดลองใช้ ซึ่งสามารถนำมาเป็นต้นแบบเพื่อการวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับขนาดและความพร้อมครั้งนี้ได้ในระดับหนึ่ง

วิธีการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีขนาดและความพร้อมแตกต่างกัน ด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร การสำรวจข้อมูล การสัมภาษณ์ และการสังเกต โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมตามขนาดและความพร้อม ดำเนินการโดย

1. สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปร่างรูปแบบฯ

2. ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เหมาะสมตามขนาดและความพร้อม

3. ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสัมมนารับฟังความเห็น/สนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนทั้งสิ้น ๑๐๖ คน พร้อมแบบประเมินผลรูปแบบฯ ตามแบบที่สร้างขึ้นตามกรอบการวิจัย ใน ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ณ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคใต้ ณ จังหวัดนราธิวาส และภาคกลาง ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

4. ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบตามความเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมมนารับฟังความเห็น/สนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการ

สังเคราะห์และสรุปผลการวิจัย และนำเสนอนโยบายทั้งข้อเสนอระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และการทำวิจัยต่อไป จากนั้นจึงนำเสนอ ร่างรายงานการวิจัยต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพิจารณา และจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณางานวิจัยทั้งระบบ ปรับปรุง และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

1.1 ด้านสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นอยู่ในระดับมาก เกือบทุกประเด็น 1.2 ด้านนโยบายและการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาที่พึงประสงค์ มีความเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะสาระหลักสูตรที่เน้นกลุ่มสาระหลักและเรื่องเรียนรู้รากเหง้าของชาติ รวมทั้งความเป็นอาเซียนและสากล

1.3 ด้านครูและอัตราเงินเดือนครูที่พึงประสงค์ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการที่โรงเรียนสามารถกำหนดอัตราเงินเดือน และเงินเพิ่มพิเศษเป็นวิชาชีพชั้นสูงอยู่ในระดับมาก

1.4 การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ ด้านความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดกับความพร้อมทุกด้านที่สถานศึกษาควรมี โดยสถานศึกษาควรมีผู้บริหารที่มีวุฒิ ความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับสูงที่สุด

1.5 การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ด้านครู ผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนในประเด็นต่างๆ ทุกประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

1.6 ขนาดของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

ส่วนที่ 2 ผลการสังเคราะห์ความเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ด้านนโยบายการศึกษา นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะความไม่มั่นคงทางด้านการเมือง นอกจากมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัยแล้ว ยังปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

ศึกษาธิการแต่ละคนอีกด้วย ทำให้การบริหารจัดการศึกษาขาดความต่อเนื่อง รวมถึงสร้างความสับสนให้กับภาคปฏิบัติ

2.2 ด้านการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจเป็นกลไกหนึ่งในการจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาที่พบคือ “กระจาย” แต่ “กระจายไม่จริง” ยังเป็นระบบการสั่งการจากส่วนกลาง

2.3 ด้านวิชาการ พิจารณาในด้านของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนการสอนที่เรียนแต่ในห้อง ห้องจำตำรา เพื่อนำไปสอบแข่งขัน นอกจากไม่เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงที่สามารถนำมาปฏิบัติ นำมาใช้ในชีวิตได้แล้ว ยังสร้างความเห็นแก่ตัว เกิดการแข่งขันในลู่วางการศึกษาสูงขึ้น จุดประสงค์ในการเรียนการสอนเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมทุนนิยมอย่างชัดเจน

2.4 ด้านครูและบุคลากร เกิดปัญหาขาดแคลนครูและบุคลากรทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.5 ด้านงบประมาณ ขาดความยืดหยุ่นในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษาแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง

2.6 ด้านการมีส่วนร่วม ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการให้มากขึ้น

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษากรณีศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 นโยบายการบริหารจัดการศึกษา ผู้กำหนดแนวนโยบาย และผู้นำนโยบายลงสู่การปฏิบัติเป็นคนละภาคส่วน อยู่ในลักษณะของการ “แยกคิดแยกทำ”

3.2 สภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบไปด้วยด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

3.3 ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขนาดเล็กมีทรัพยากรทางการบริหารจำกัด

แทบ

ทุกด้าน

3.4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลเชิงปริมาณ ผลการสัมภาษณ์และกรณีศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่นำเสนอมา

รวมทั้งการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อการกำหนดรูปแบบและนโยบายการส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาดและความพร้อม จากข้อมูลเชิงปริมาณการศึกษาคณะศึกษการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นเห็นสมควรนำเป็นข้อมูลในการกำหนดรูปแบบ และเสนอเป็นนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประเด็นการบริหารจัดการศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์ กรณีศึกษาเชิงลึก และการสังเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งการสัมมนารับฟังความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เหมาะสมตามขนาดและความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มรูปแบบบริหารจัดการที่มีอยู่เดิมหรือรูปแบบประยุกต์ กลุ่มรูปแบบบริหารจัดการที่กำหนดขึ้นใหม่ และกลุ่มรูปแบบบริหารจัดการแบบผสมผสาน โดยมีสาระของการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฯ ข้อเสนอเกี่ยวกับรูปแบบตามที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งความสอดคล้องบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มการบริหารจัดการที่มีอยู่เดิม เป็นรูปแบบที่มีอยู่เดิมและได้มีการพัฒนาสาระและวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทขนาด และความพร้อมของสถานศึกษาที่จะนำไปใช้

กลุ่มที่ 2 กลุ่มการบริหารจัดการที่กำหนดขึ้นใหม่ มี 3 รูปแบบคือ รูปแบบการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วน รูปแบบการบริหารจัดการโดยการจ้างองค์กรภายนอก รูปแบบการบริหารจัดการแบบยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง

กลุ่มที่ 3 กลุ่มการบริหารจัดการแบบผสมผสาน เป็นการผสมผสานวิธีการบริหารจัดการรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบ ตามกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ที่มีรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นฐานการบริหารจัดการของทุกรูปแบบ และการไม่ยึดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในการบริหารจัดการ แต่เลือกใช้ผสมผสานกันตามบริบท

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งด้านบุคลากรวิชาการ งบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานองค์การ เพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนส่งเสริมสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะรูปแบบการบริหารจัดการแบบแม่ข่ายและลูกข่าย และรูปแบบการบริหารจัดการแบบพี่เลี้ยง

2. ให้มีการประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาทุกรูปแบบตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนด หลังจากนั้นแต่ละรูปแบบไปใช้อย่างน้อย ๒ ปี เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาแบบที่เหมาะสมต่อไป

3. ให้การจัดการเรียนการสอน เป็นการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่นที่ครูสามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้อย่างคล่องตัว ภายใต้กรอบหลักสูตรที่กำหนดไว้กว้างๆ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนว่าสำคัญที่สุด ที่เน้นชีวิตเป็นตัวตั้งแทนการเน้นวิชาเป็นตัวตั้ง เน้น

การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันกับครู ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่สามารถคิด วิเคราะห์ และปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ ผู้เรียนได้กล้าคิด กล้าแสดงออก และเลือกที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงนอกสถานศึกษา ในสังคมแห่งการเรียนรู้และการปฏิบัติได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ให้การประเมินผลผู้เรียน มุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ พฤติกรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินผลงาน พฤติกรรมการแสดงออก แฟ้มสะสมผลงาน การทดสอบ ฯลฯ มากกว่า ผลจากคะแนนสอบ โดยนัยนี้ การทดสอบเพื่อวัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหรือการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ จะต้องเป็นการทดสอบที่คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนและความหลากหลายของบริบทสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งประเภทสถานศึกษา ทั้งที่อยู่ในเมือง ชนบท เกาะแก่ง ชายแดน หรือพื้นที่เสี่ยงภัย และวางแผนหาทางปรับปรุงพัฒนาตามบริบท เป็นลำดับขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จัดให้มีการศึกษาเปรียบเทียบ และสัมฤทธิ์ผลที่เกิดจากการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าว เพื่อการพัฒนา นโยบายการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เหมาะสมและความเป็นไปได้ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งด้านความประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดทางการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2. จัดให้มีการวิจัยประเมินผลการนำรูปแบบแต่ละรูปแบบไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับบริบท ขนาด และความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และไม่สำเร็จ กระบวนการบริหารจัดการผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ในการบริหารจัดการแต่ละรูปแบบ